

Előfizetési feltételek
helyben házhoz hord
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitólár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:
Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíraru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Rendőrállam.

Mikor az arató munkások a birtoko-
sokkal kötött szerződésüket nem akar-
ták megtartani és felizgatott s megté-
vedt képzelmükben itt ott a közbizton-
ság megzavarásával is fenyegetőztek: a
belügyminiszter a fenyegetett vidékek
és birtokosok védelmére, joga és köte-
lessége szerint, fegyveres erőt csopor-
tosított össze. Ha ezt nem tette volna,
és nyílt utat enged azon alattomos em-
berek visszaéléseinek, kik „szocialista“
néven a félrevezetett és felbujtogatott
nép garasain élösködni, s nekik veszni
valójuk nem lévén, minden áron zavart
csinálni iparkodnak, hogy benne aztán
halászhassanak: nagy mulasztást köve-
tett volna el s esetleg véres, de min-
denesetre erőszakos és jogsértő jelene-
tek terhelték volna országszerte a felelős-
ségét.

S némely ellenzéki lapok, valódi és
egyedül jogos szerepükről megfeledkezve,
mely egyenesen arra utalja őket, hogy
a kormányzat minden ágában a törvény-
tiszteletet és közbiztonságot s a kor-
mányzat közegeiben az ezen szempon-
toknak megfelelő kötelességteljesítést
ellenőrizték; de — megvalljuk — épen
azon lapok, melyek fanatikus gyűlölség-

gel viselkednek a Bánffy-kormány iránt,
s ezen gyűlölködés sokszor a tiszta lá-
tásban is, a tárgyilagos igazság beval-
lásában pedig mindig akadályukra van:
ezen alkalomból jönnek láttak heves táma-
dást intézni a kormány ellen. „Rendőr-
állam“, „zarnokság“ jelszavai röpköd-
tek szerte a levegőben; Isten és embe-
riség előtt leczkértették, vádolták, fele-
lősségre és szinte pellengérré vonták a
gnyagosan jelzett „liberális“ párt belügy-
miniszterét a „testvériség és egyenlőség“
szent mottója nevében.

Jól emlékszem, nem tévedek; csak-
ugyan ezek a jelszavak hangzottak a
vádaskodó cikkekben: szabadelvűség,
testvériség, egyenlőség. Hock János kép-
viselő és Pázmándy Dénes tüzeltek leg-
erősebben.

Mielőtt érdemlegesen felelnék a czim-
ben jelzett vádra: engedj meg tisztelt
olvasó, hogy egy kis vakmerőséget kö-
vessek el . . . képzeletben. Képzelmük
el Hock János képviselőt belügyminisz-
ternek. Mialatt ő a bársonyszéken ké-
nyelmesen üldögél: egyszer csak vesze-
delmes hírrel jönnek az udvar szolgálai.
„Uram! baj van; öröködbe pogányok
jövének. Idegen pénzzel küldött izgatók
járják az ország egyik részét, hogy a

könnyen hívó népet az állampolgári kö-
telességek útjáról letérítsék. Az izgalom
látszik a félrevezetett tömeg között. Fe-
nyegegetőznek; most még csak szóval,
holnap tán tettel zavarják polgártársaik
békés együttélését s a közbiztonságot.
Ne küldjünk annak a vidéknek védel-
mére egy csapat fegyveres erőt, mely
az izgatókat korlátozza vagy kézre ke-
ritse, már pusztá jelenlétével csillapító-
lag hasson a szenvedélyekre, kitörésü-
ket megakadályozza, a bajt megelőzze
s towaterjedésének útját szegje?“ „Hadd
el szolgáljam!“ így szólta Hock János, a
belügyminiszter, „a testvériség“ nem
engedi, hogy fegyverrel menjünk saját
testvéreink ellen. Majd az én kenetes
szavaim olajától elsimulnak a békétlen-
kedés hullámai.“

Más hírnök is jó csakhamar. Ez meg
azt mondja, hogy a főváros csőcseléke
megmozdult. Lármás körmeneteket tart,
anarchista jelszavakat hangoztat. Nappal
csak hangoztatja, de félő, hogy este
végre is hajtja. Ilyenkor boltokat szok-
tak feltörni; más vagyonában garázdál-
kodni szoktak; a polgárok vagyona, sőt
élete is veszélyeztetve van. Hát ez a
csőcselék, amely éhes a vérre és pré-
dára, bizonyára le fog csendesülni azon-

TÁRCSA.

A „Julian“.

— Egy párisi művésziskola. —

Nem voltak jó tanácsadói annak a párat-
lanul bőkezű, ösmeretlen maradt mecéná-
sunknak, aki tavaly fejedelmi alapítványt
tett, amelynek kamataiból e tavasszal ka-
pott először néhány művésznök külföldi
tanulmányra való ösztöndíjat. Egyikük
Egyiptomba ment, a többiek Németországba.
Franciaországot s főleg Páriszt az alakító
szándékához képest nem szabad utba ejte-
niök. Páris ellen műkritikai irodalmunkban
is föl-fölhangzik a kifakadás. Nem tudom
elképzelné, miért? Idejét multa művészeti
irányokhoz csökönnyösen ragaszkodó mű-
vészek ellenszenvé nyer-e ebben kifejezést?
Vagy az az idegenkedés, amelylyel csupán
azért viseltetnek a modern francia mű-
vészet törekvései iránt, mivel azokat egyálta-
lán nem, vagy legfeljebb német művészek
tükrebből ismerik?

Magyarország művészetéről, amelynek vég-
telenül csekély számu emlékeit kimélték
meg csak a századok viszontagságai, általá-
nosan azt hiszik, hogy merőben német be-
folyások alatt fejlődött. Pedig a román sti-

lus francia szerzetesrendek révén nyert
minálunk is elterjedést. A tatarjárás után
francia építőmesterek hozzák be a csucs-
ives stílust. Villard de Honnecourt IV. Bé-
lának, majd Istvánnak, a kisebbik királynak
udvarában él Budán; Vajda-Hunyad vára
francia ember tervezete; felvidéki csucos
ívü templomainkon nem egy vonás ragadja
meg figyelmünket, melynek német templo-
mokon nyoma sincs, melylyel Franciaország
ilynemű műemlékein lépten-nyomon talál-
kozunk.

Német befolyás alatt csak a mult század-
tól kezdve áll művészetünk; mert az olasz
reneszánsz nálunk korábban vert gyökeret,
mint nyugoti szomszédainknál. Német befo-
lás alatt áll építészetünk ma is, s ha végig
nézünk Budapest palotasorain, lehetetlen,
hogy aldásosnak mondjuk a befolyást. Még
a magyar stílus megteremtésére vállalkozó
építészeink is német módon, tudós teoriák-
ból merítették inspirációt, mikor az új
iparművészeti palota építésébe fogtak. S
fiatal építészeink lelkes csapatja, mely czél-
jüket elértnek tekintvén, e palota építői
köré csoportosul, legfeljebb a gölönöser
mesterség ügyén lendít keramikával burkolt
épületeivel s nem izléstelenségek körül té-
velygő építésünk fejlődésén.

Czikornyás gipsz és műhabarek s egyéb
rikító ektiményekkel, ekes, helyesebben ek-
telen építményekkel Párisban nem találko-
zunk. A homlokzatok kikepzése itt egyszerű
s hazug tervezeteket nem tüntet föl. Nem
építik minden áron paloták módjára a bér-
házakat s ezek még sem otromba kaszár-
nyák, mint nálunk; kivétel nélkül köböl
való külsejük izléses, elegáns. Ha egyebet
nem, jó izlést tanulhatnának itt építészeink,
a belsőségek elrendezéseinél minden talp-
alattnyi tér ügyes fölhasználását, a nélkül,
hogy a lakókat büzhödt udvarok, sötét föld-
szinti s nyirkos pinczeszobák atkával suj-
tanák.

Műépítőink tanulmányutjának végső allo-
mása rendszerint Berlin, legfeljebb Zürich.
Szobrászaink közül is alig néhányan fordul-
nak meg Párisban; iszonyu is egyenemely
emlékszerű szoborművük Budapesten. Festő-
ink évek óta csapatostól tanulnak itt; kivé-
tel nélkül az Academie Julian-ba járnak,
melyet röviden „Julian“-nak neveznek. Ez
intézet híre nálunk is elterjedt már, lépten-
nyomon emlegetik; de behatóbban nem ös-
mertette senki. Talán nem lesz érdektelen,
ha egyet-mást elmondok róla most, mikor
vegre nálunk is művész-akadémiát készül-
nek nyitni, mikor csupán ennek szervezete-

nal, ha egy szép dikeziót hall a jog-egyenlőségről. Jobban megőrzi ez a dikezió a rendet, mint a fegyveres őrízet.

Ujabb hír érkezik. A munkások nem akarják a munkabérlővel kötött szerződésüket megtartani. Az aratás küszöbön van; minden nap, mely lábön hagyja az éret termést, nagy kárt okoz a termelőnek. S az aratók a legutolsó perczben leteszik kaszájukat, hogy ők nem dolgoznak; mikor tudják, hogy lehetlenség új munkás-készletről gondoskodni, akkor azt mondják a gazdának, hogy vagy annyit adsz, amennyit én kívánok, vagy ott pusztul a gabonád. Ez a legvilágosabb terrorizmus. No menjen oda Hoek János, és beszéljen ennek a felizgatott és vérengzésre kész tömegnek az egyenlőségről, majd meglátja, mi hatása lesz.

Hogy ne tulozzak: sem az első, sem a második, sem a harmadik esetben nem lesz eredménye a szép szónak, rábeszélésnek, dikezióknak. Vagy ha lesz: éppen az ellenkezője lesz annak, mint amit tőle várunk. A mondott jelszavak nagyon alkalmasak lesznek arra, hogy a tömeg tévelygésében megrögződjék. Mert annak az egyenlőségről és testvériségről majd a maga módja szerint megalkotott ideái találnak felülkerekedni. És akkor, ahelyett, hogy a persenő sebet gyógyítottuk volna, magunk mérgeztettük el. Pedig erre a hazafiatlan munkára bizonyára nem akart Hoek János vállalkozni.

A parasztnak, kivált azon résznek, melyből a napszámos és arató munkás telik ki, nincs respektusa a jog és tör-

vényesség eszméi iránt. Szegény és műveletlen, mint az ilyen munkás mindennütt. Gondoskodni kell mindkét irányban az igényeiről az államnak fokozatosan; tette is, teszi is. De amikor ostoba elfogultságában szocialista parazitákhoz beáll baleknek s inkább azok képtelen és bujtogató beszédeire hallgat, mint azokéra, kik őt vezetni, gondozni és munkával s kenyérral tartani vannak hivatva; amikor durva erőszakkal támadni és felforgatni akarja az állami rendet: akkor még legyezzetni az ostobaságát, szítani az elvakult szenvedélyét, nagyon helytelen alkalmazása a humanizmus jelszavainak. Ha sérelmeik vannak, azokat sor és lehetőség szerint orvosolni kell; de a közbiztonságot és jogrendet addig is fenn kell tartani. Ennek pedig az eszköze a tömegekkel szemben, még a mi népünkkel műveltebb náció között is, a rendőr. Bár volna országsszerte anyai és olyan öre az állami rendnek s a közbiztonságnak, hogy a munkaadó ne legyen kivéve a csalások és napszámosok csalásainak, fűfűfűjének, melylyel a gazdát s általában a kabátos embert, ahol csak lehet, minden lelkiismeretfurdalás nélkül, rászedik árukkal és munkájukkal egyaránt! Igaz, hogy ezeket a tüneteket igazán csak a jólétnek s a műveltségnek emelkedése fogja szüntetni; de addig is tán csak gondoskodni kell valahogyan, hogy ezen tömeg durva szeszélyeinek és mértéktelen önzésének tárgyai ne legyünk.

De hiszen az említett ellenzéki urak is jobbakként, mint amilyeneknek látszani akarnak. Én meg vagyok győ-

ződve, hogy az adott esetben azon helyen ők is épp úgy teljesítették volna kötelességüket, mint a belügyminiszter. Azt azonban ne kívánják, hogy ily körülmények közt a szavukra, bármily szép elveket hangoztassanak, valami sokat adjunk. Mert végtére is jobb a közbiztonság egy „rendőrállamban“, mint az erőszakos tömeg törvényt és jogot tipró anarchiája.

A helyzethez.

(Sz. N.) Terjünk egy kissé vissza tudvalevő dolgokra.

A fegyverbarátságot kötött ellenzék megpróbálta bekésséges uton elérni azt, amit obstrukciójaival elérni nem tudott. E célból, mint tudva van, közösen Szilágyi Dezső képviselőházi elnökhöz fordultak, hogy közvetlenül az egyezkedést a pártok közt.

Mint a képviselőház elnökeinek, kötelessége volt a hozzá intézett kerületet teljesíteni s ehhez képest közös tanácskozássra meghívta a pártokat az érdemben, hogy mi módon lehetne a képviselőház békes tárgyalásait biztosítani. Ezen az értekezleten jelen volt a kormányok valamennyi, Budapesten tartózkodó tagja és a szabadelvű pártot legkísértebb hazamosai képviselték.

Ezzel tehát, mint megírtuk, ez a párt világosan bebizonyította a testvérharc megszüntetésére való készséget, neki szemrehányást tenni, hogy kevés előzékenységet tanúsított, nem lehet.

Az ellenzéki pártok akkor olyan javaslatokkal álltak elő, hogy a kormány utasítsa vissza a 16. §-t az igazságügyi bizottsághoz, a háznak adjon 14 napi szabadságot, ennek fejében az üléseknek egy órával való meghosszabbítására vonatkozó javaslatot vita nélkül elfogadják.

Amde magától értendő, hogy a kormány és a kormánypárt, mely egyértelműleg és határozottan a 16. §. mellett nyilatkozott, a szakasz módosítására vonatkozólag nyilván-

val nincsenek még tisztában. Több mint huszonöt évvel ezelőtt, midőn a romantizmus napja Párisban lehanyatlott, midőn Manetnek a szellemtelen naturalizmusba lelket öntő követői első diadalaikat arattak, Julian, a róla elnevezett akadémia alapítója, kezdő művész volt, akinek már a szalonban is voltak némi sikerei.

A hagyomány nyüget lerázva, a festők akkor rövidesen hadat üzentek minden műveszi akadémia, mely szerintük lehetlenné teszi az igazi művész egyéniségének szabad kifejezését. Egyéb iskolázás nem léteben a vad lángesznek seregei cseperedtek föl, ábrándszerű izmusokat találván ki, melyekkel, hála az újdonság varázsának, arattak is pillanatnyi sikereket. Julian szinten elhanyagolt volt az iskolának; de egy ízben kifogyván minden pénzforrásból, szükségében táblát függesztett ki műterme ajtajára, mely szerint ez művészeti iskola, ahol élő mintákról tanítanak festeni. A boulevardokon valami auvergnei szegény ördögöt szedett föl, akinek hatalmas izmai voltak; miközben tanítványokra lesett, erről rajzolt odaadó buzgalommal vagy egy tucizat vázlatot Vercingerotrix-ről festendő történelmi kompozíciójához; mert tudatára ébredt annak, hogy ha eddigi munkáiért kapott is elismerést, a közönségnek nem kell a képe, nem tud versenyezni a régibb iskolából kikerült s az új irányoknak hódoló mesterek-

kel, akik répos művészi tudással rendelkeznek, azaire szert tenni neki s fiatalabb pályatársának alkalmas nem nyílt. A hitelre modellt álló jó auvergnei túrelme fogytán volt már, mire vegre tanítvány kopogtatott be az akadémia elnevezett műterem előszobájába. Egy kis pupos francia festővendék volt, aki a tandíjat a fogadására siető mesternek kívánságára előre fizette meg s nagyot bannult, midőn a műteremben az izmos auvergnei kívül egyéb búcsút nem látott. Ráestelte visszakérni pénzt s csónales megadással kezdte rajzolni a füzetés reményében ismét tovább pózólo mintát, közbe-közbe csipős megjegyzésekkel bosszantván mestert, akivel azonban csakhamar megbarátkozott, midőn ez munkájára egy pillantást vetve, talpra esett megjegyzésekkel figyelmeztette rajzbeli fogyatkozásaira, javította hibáit. A kis pupos Julian műterembe csalogatta tanácstalanul szerte lezengő festő ismerőseit is, akik a párisi Academie des Beaux Arts még mindig a hagyományhoz ragaszkodó szabályainak nem akarták magukat alávetni s ezek szintén szájuk ize szerint valónak találták a mester viselkedését és tanítási módszerét. Husz tanítványa volt már Juliannak, műterme is tökéletes berendezésre tett szert, midőn a hitelező neszet vévén sorsa jobbrafordulásának, megrohanták s mindenét eladták. Tanítványai ekkor közköltészen új műtermet

nyitottak neki s tovább dolgoztak, egymást támogatva, egymás munkáit bírálgatva, egyre feltűnőbb sikereket aratva. Az új iskoláról a sajtó is kezdett tudomást venni s tanítványainak száma nőttön-nőtt, különösen azóta, hogy Julian, maga különben sem győzőn már figyelemmel kísérni az iskolájába járók munkáit, nevesebb mestereket kért föl, hogy e földatában támogassák.

Ma Páris különböző részeiben hat helyen vannak óriási műtermei Juliannak, melyek igazgatása minden idejét fölemésztvén, ő maga rég nem tanít bennök többé s esetjét is letette. Lefebre, Robert-Fleury, Bouguereau, Benjamin, Constant, Baschet és Fevrier a tanárok az intézeteiben, akik hetenkint kétszer minden egyes műteremben megfordulnak, minden egyes ott dolgozó művésznek munkáját behatóan felülvizsgálják, jó tanácsokkal szolgálnak neki, a tehetségest buzdítják, a nem oda valónak udvariasan consilium abeundit adnak.

A „Julian“-ba lépő kezdők a Beaux-Arts rajztanáraihoz járnak tanfolyamra. A többiek ugyancsak a Beaux-Artsban tanulják a távlatant és boncztant. A műveszi tudás elemeit elsajátítván, naphosszat élő mintáról dolgoznak, s képzelni sem lehet érdekesebb látványt, mint aminőt egy „Julian“-beli műterem munkaközben nyújt.

Egy-egy magasabban álló mintalény körül 40-50 fiatal művész ül szép sorjában

tott garanciába, melyet az ellenzék követelt tőle, tekintélye és hatalma érdekében nem egyezhetett bele.

Ehhez járul még az, hogy a kormánynak nem szabad engedni azt, hogy a kisebbség engedményeket csikarjon ki tőle, mert ez minden parlamentáris szokást a fejét etejére állítana és a többség kapitulációját jelentené a kisebbség előtt.

Másrészt az ellenzék egy olyan törvényjavaslat alkalmából bonyolódott az obstrukcióba, melyet a nemzet túlyomó többsége a viszonyokhoz teljesen illőnek nyilvánít. Az obstrukciónak a 16. §. ötletéből nincsenek barátai, barátokat és prozelitákat nyerni nem tudott, mert alaptalan, indokolatlan és népszerűtlen.

Az ellenzék, hogy röviden kimondjuk, szabadulni akar obstrukciójától és hida keres a visszavonulásra. A kormány azonban sem nem hajlandó, sem hivatta nincs ezt a hidat megépíteni.

A magyar nemzet rögtön teljesen megértette és helyesen fogta fel azt, hogy a 16. §-nál nem a sajtószabadság megsértéséről van szó, hanem csak a felelősség szigorításáról.

Ez pedig a sajtó számtalan és borzasztó kinövéseivel fogva már igen szükséges volt. De hisz az ellenzék báró Bánffy miniszterelnök személye ellen kezdte az obstrukciót és hiába iparkodott ennek azt a szint adni, miutha dologi obstrukciót űzne. Ennek a firmásznak az ellenzék maga sem hitt, a nemzet meg még kevésbé hihetett.

Világos tehát, hogy az ellenzék jogtalanul vár a kormánytól engedményt, hanem neki egész egyszerűen abban kell hagynia az obstrukciót és akkor azonnal meglesz az általa is óhajtott rendes parlamenti tárgyalás.

Ha ez meg nem történik, akkor az ellenzéknek kell a következményekért felelőssé tenni. Megpróbálja ugyan most a miniszterelnök ülésmeghosszabbítási javaslata ellen is obstruálni, de ezzel szemben elengedhetetlen kötelessége a kormánynak, az emli-

tett javaslatot úgy szigorítani, hogy az ülések jóval hosszabb idővel, vagy két órával, vagy éjjeli ülésekkel is meghosszabbításraok.

Ez esetben azután a házszabályok megváltoztatása okvetlen szükséges és ennek igen határozott módon kell megtörténnie, hogy az ellenzékétől eleve elvételék az obstrukciónak minden eszköze.

Egy dühtől vak ellenzékkel szemben a legelső hazafiúi kötelesség megsértése lenne, ha a kormány nem törekedne erélyes cselekvés által a kormányzásnak a szükséges folytonosságot biztosítani; a parlamentarizmus és az alkotmány aláasása lenne, ha ezeket nem törekednének egy kétségbeesett ellenzék könnyelmű különczködéseitől megóvni.

Sem az anarchiának, sem az abszolutizmusnak nem szabad a hazát kiszolgáltatni.

Nagy-Enyed város közgyűlése.

Nagy-Enyed, 1897. július 27.

Nagy-Enyed város képviselőtestülete f. hó 26-án (hétfőn) Kovács Gyula polgármester elnöklétével rendes közgyűlést tartott.

Első tárgyl felolvasatott kihirdetés szempontjából az osztrák értékű 1 és 1/2 krajczárosok bevonása tárgyában kiadott pénzügyminiszteri körrendelet, mely után elnöklő polgármester bejelentette, hogy a fűgédi erdőkre szükséges készpénz a regále-kötvények egy részének devinkulálásával rendelkezésre áll és a vételár felvételére volt tulajdonosok felhívtak. Névszerinti szavazással határozott a képviselő az „Éltető“, „Donogány“-fele telkek megvásárlása tárgyában, valamint a szabaderdei cserevásár-szerződést is egyhangulag szavazta meg és egyben utasította a tanácsot, hogy mindhárom vételi szerződést jóváhagyás czéljából illetékes helyre terjessze föl.

Felolvasatott ezek után Radó Pál és érdektársainak az italmérsi kártalanítási összegből leendő részletetés iránti kérése, melyre nézve azon határozatot hozta a köz-

gyűlés, hogy nevezettek kérése véleményezés végett a jogügyi bizottsághoz tétessék át és azon véleményvel kiegészítve terjesszessék vissza érdemi elintézés czéljából a közgyűléshez.

A Bethlen-főtanoda malmainak megvásárlása tárgyában Csató János, Gáspár János, dr. Ebergényi Sándor, Jancsó Sándor és Barta Zsigmond képviselők hozzászólásai után abban állapotott meg a közgyűlés, hogy az ezek eladását czélzó árverésen nem vesz részt; azonban utasítja a tanácsot, hogy ha az árverés eredménytelen lenne, ez esetben lépjen érintkezésbe a tulajdonos főtanodával s ha a vétel tekintetében kellő és méltányos, mindkét felre nézve elfogadható megállapodásra jut, úgy a legközelebbi közgyűlésen tegyen e tekintetben előterjesztést.

A legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítására Deli Ödön, Ungerpek Miklós képviselőket és Z. Szócs Sándor tanácsost küldte ki a közgyűlés.

Mármaros-Sziget polgármesterének a városok rendezését czélzó törvénytervezeti javaslatának megvitatása czéljából rendezendő kongresszusra szóló meghívása tárgyalatván, határozatilag kimondotta a közgyűlés, hogy erre az értekezletre a város képviselőivel a polgármestert bizza meg.

A kulturmérnöki palota építésére tett jelentését a polgármesternek tudomásul vette a közgyűlés, egyben a vállalkozókkal kötött szerződéseket jóváhagyta.

Az e hó 31-én Segesváron tartandó Petőfi-emlékszobor leleplezési ünnepélyére a képviselőt saját kebeléből Sombori Sándor rendőrkapitányt, Székelyhidy Ödön jegyzőt és Incze Sámuel városgazdát küldte ki.

Dr. Bocz József és társainak a sípládasoknak kiadandó engedélyek korlátozása, valamint ez indítványával kapcsolatosan felmerült koldulás rendezésére tett előterjesztést — melyet lapunk legközelebbi számában közölni fogunk — Török Bertalan, Gáspár János, Jancsó Sándor, dr. Ebergényi Sándor hozzászólásai után a

festőállványa mellett. Az egyik olajvázlatot készít róla, a másik krétával rajzol; hol az egész alakot látjuk vászonra, papírra vetve, hol egy-egy testrészét, melynek finomabb részletei mind tisztábban bontakoznak ki a dolgozók esetje, rajzol-ónja alól. A műtermekben egész éven át folyik a tanulás és delelőt, délután egyaránt. A mintalények két-két órai időközökben váltják föl egymást. Amíg veszteg állnak, a szótöbbséggel megállapított helyzetben nyugalom van minden felé, munkáján kívül egyébbel nem törődik itt senki. Az ajtón be-belep egy-egy elkésett növendék; csöndesen elhelyezkedik. Csak mire a két óráig mozdulatlanul álló minta elcsigázódván meg-meginog, pezsdül föl az élet, válik mind élénkebbé a zsongás. Pihenőt tartanak; a szíves pajtási viszonyban álló festők mehrájként sűrűnek ide-oda az állványerdő körül. Egymás munkáit bírálgatják s a teremben valódi babiloni nyelvzavar támad. Van itt amerikai északról, délről s Európa majdnem minden országának képviselője. Legsűrűbben az angolok látogatják ezt az iskolát, a francziák után számra nézve a magyarok következnek a rue du Dragon-beli helyiségekben, melyek Julian műtermei közül a legnagyobbak. S fiatal művészeink közül, akik most itt tanulnak, nem egy van, akinek már eddig is sikerei voltak műtárlataikon: Thorma, az aradi vértanuk festője, Hegedüs László, Sze-

nes, Tull, Ferenczy, Szikszay, Tornyai és másoké.

A szabadság, testvériség és egyenlőség jelszava, mely minden francia középületre föl van véste, sehová sem illik jobban, mint Julian műterméire. Mindamellet peldás rend uralkodik itt, egészségtelen versengésnek nyoma sincs. Még a minta körül való helyéhez is mindenki egyedül érdeméhez képest jut: hetenkint egyszer kompozíció-pályázat van, melyben mindenki részt vesz s benyújtott munkájának sikeréhez képest állapítják meg a sorrendet, mely szerint helyét megválogathatja. Egyéb pályázatok is vannak. A téli hónapokban aranyérmekeket osztanak ki a legjobb kompozíció vagy arckép megfestői között, pénzbeli jutalmakat természet után készülő tanulmányok legjobb szerzőinek.

A pályanyertes munkák az intézet tulajdonában maradnak s az egyes műtermek tele vannak aggatva jutalmazott s mindig művészi színvonalon álló alkotásokkal, melyek egyttal a puritán egyszerűséggel berendezett helyiségek egyedüli ékességét képezik.

A „Julian“ tanítványai részt vehetnek a párisi Beaux-Arts nagy pályázatain is, az utóbbi években a római nagydíjat s egyéb jutalmak jó részét is ők nyerték el s ma már e minden állami támogatás nélkül vi-

rágzó művészi iskola jelentősége jóval nagyobb a hivatalos akadémiaénál, mely most jóformán csak az építés- és szobrász-növendékek gyűlhelye. A szobrászatra a „Julian“-nak is van külön osztálya, mely a festőiskolához hasonlóan van szervezve. Az összes műtermek felét a női festők foglalják el, akik különösen azóta özőnlenek ide, amióta Baskircsef Mária, az alig huszonégy éves korában 1884-ben elhalt orosz festőnő, innen kilépve, országra szóló diadalokat aratott képeivel, melyek közül néhányat még ma is kegyelettel őriz a párisi Musée du Luxembourg, noha rendszerint csak az utóbbi tíz év java alkotásait mutatják be termeiben.

Az Academie Julian minden osztályában teljes művészi szabadság uralkodik. Mesterei nem arra törekednek, hogy a maguk modorát sajátíttassák el növendékeikkel, hanem egyedül arra, hogy azok alapos művészi tudásra: rajz, kompozíció és színezés dolgában való jártasságra tegyenek szert, ami, ha megvan, lehetnek realisták, lehetnek idealisták, a divat szeszélyeitől független műbarát mindenkor őszinte gyönyörűséget fog találni munkáikban, föltéve, hogy ezekben igazán művészi lelkület nyilatkozik meg.

Divald Kornél.

közgyűlés magáéva teszi és utasítja a tanácsot, hogy ez indítvány kapcsán szabályrendeletet alkosson; addig pedig, míg ez elkészülne, utasítsa a rendőrséget, a sipladások tömeges beözönlését az engedélyek megtagadása által megakadályozni.

Referens.

A nyomorultakért.

A szerencsétlenség minden alakban számlalomra indítja az embert. Sajnálkozunk, ha béna egyén nyújtja felénk csonka karját alamizsnáért esdve, megdöbben a szívünk, ha a testileg nyomorék vonszolja előttünk járásra képtelen végtagjait. A könyörülő emberi szív alamizsnát nyújt a szerencsétlennek s fohászt az egek urához, hogy hasulól sorstól mentse meg mindenkit.

De van ennél még nyomorultabb sors is. Amikor ép tagok, ép értelem mellett egészséges, munkabíró egyén van téltenségre kárhoztatva, mert nem tudja magát megérteni, aki ha beszélni tudna, nem alamizsnáért könyörögne, hanem munkát kérne, melylyel becsülettel szerezhesse meg kenyerét, míg így az alamizsnát sem tudja kikölni, mert nema.

Majdnem minden falunak van ilyen szerencsétlenje, némelyiknek több is. Régi időben nem hittek el, hogy ilyenekből is lehet derék embereket nevelni, de ma már többszörösen be van igazolva, hogy ha intézetbe mehetnek, nemcsak mesterségeket tanulnak meg, hanem beszélni is megtanítják őket.

Édes hazánkban nagyon sok ezeknek a szerencsétleneknek a száma. Az 1890-iki népszámlálás Magyarországra 16.073 siketnemat mutatott ki, ebből Alsó-Fehér megyére 194 esik. Hány jó munkás válhatnék ezekből, ha tanítva lennének, amint hogy az a néhány száz, akit Vácson, Budapesten, Kolozsváron, Temesváron és Aradon képeztek emberré, mind annyija maga keresi a kenyerét. Van ezek között asztalos, szabó, cipész, betűszedő, kömetsző, szobrász és más foglalkozást űző.

Németországban több gyáros, vállalkozó, őrök is találkozik köztük, Amerikában pedig, ahol legtöbb gondot fordítanak rájuk, még siketnema pap, tanító, postatiszt stb. is van.

Magyarország még nagyon hátra van ezen a téren. Az elmúlt évben csak 400 siketnemat neveltek, amíg ugyanezen időben Németországban 6000, Amerikában 7000, sőt Ausztriában is 1200 volt az intézetben tanítottak száma. Nagy baj az, hogy az állam csak az utóbbi időben kezd velük s oktatásügyükkel behatóbban foglalkozni, de mert a tanítás nagyon költséges, — egynek-egynek a tanítása 200—400 frtba kerül évente — sokat nem tehet a pénzügyi helyzet mostohasága miatt.

Ennél is nagyobb baj, hogy maga a közönség tájékozatlan, azt sem tudja, hogy van-e intézet; a szülők, akiknek ilyen szerencsétlen gyermekük van, nem érdeklődnek irántuk s rendszerint már akkor kérdezősködnek, amikor gyermekük a tanítási kort túlhaladta s többé fel nem vehető.

Találkoznak azután igen sokan, akik, ha arról van szó, hogy a siketnematokat is tanítani kellene, azt mondják: tegye az állam, ez az ő érdeke. Hiszen igazuk van nekik de ugyanezzel a joggal kívánhatnák, hogy mindenféle iskolát az állam tartson fenn, mert bármi történik is egyesek tanítása és nevelése érdekében, az mind állami érdek, s mégis mit látunk? Községek, tes-

tületek, egyházak, sőt magánosok is vetelkednek, hogy iskolákat és olyan intézményeket létesítsenek, ahol munkabíró és értelmes egyénekké képezik ki a gyermekeket, csak éppen a legszerencsétlenebbek, a siketnematok, vakok és hülyék nevelésével és tanításával nem törődött senki sem a legutóbbi időkig.

Valóban hézagpótló munkát van hivatva teljesíteni a nemrég alakult „Testi és szellemi fogyatékosokban szenvedőket gyámolító országos egyesület”, amely feladatul tüzte ki, hogy a nagyszámu szerencsétlenek sorsán javítson, mert a 16.073 siketnemat kivül 15.430 vak és 15.908 hülye is van Magyarországon s összesen csak 9 intézet: 7 siketnemat, 1 a vakok és 1 a hülyék számára, úgy, hogy ezeknek a szerencsétleneknek óriási száma még ma is állatias sorsnak néz elebe.

Ez a jótékony egyesület, amelynek védnöke Vaszary Kólos bíbornok herczeg érsek, elnökei pedig gróf Batthyány Gezáne és Rakovszky István aliamszámszéki elnök, tagköri működést fejt ki a szerencsétlenek érdekében. Különösen három irányban működik. Felvilágosítást nyújt a szerencsétlenek szülőinek, segíyezi a szegényeket, s intézeteket és iskolákat létesít úgy a vagyonosabb szülők, valamint a szegényebbek számára is. Különös gondot fordít a szerencsétlenek ipari kiképzésére s a felnőtt iparosok munkáinak értékesítésére.

Ez a kiválóan humanus egyesület a legnagyobb mérvű támogatást érdemli meg s mert a tagsági díjak oly csekélyek, hogy p. o. a rendes tagok évi 1 frtot, a pártolók 5 frtot, az alapító tagok pedig egyszersmindenkorra 25 frtot fizetnek, amiknek fejében az egyesület „Kalauz” című hivatalos havi közlönyét is kapják, lehetővé teszi, hogy még a legszegényebb sorsban levők is hozzájárulhassanak a szerencsétlenek megmentésére irányuló magasztos emberbaráti munkához.

Mi magunk is melegen ajánljuk ezt a nemes czelu egyesületet olvasó-közönségünk figyelmébe s egyuttal felhívjuk a figyelmet arra, hogy az egyesület titkári hivatala, mely Budapesten VIII. ker. Sándor-utca 38. sz. alatt van, felvilágosítást nyújt a siketnematok, vakok vagy hülyék érdekében hozzá intézett minden kérdésre.

Solymosy Elek vendégszereplése.

Jövő hó elejétől kezdődőleg — hat napon át — kiváló művelőzetre van kilátásunk. Solymosy Elek, az országos hírvé színművész, a budapesti népszínház kitűnő komikus, fog városunkban Monori Sándor színtársulatánál vendégszereplni. Külön is ajánlani Solymosyt és művészetét fölösleges. Ismerjük őt mindnyájan, láttuk őt játszani és gyönyörködtünk kitűnő alakításában többször, de ha külön is örömlünknek adunk kifejezést idejövételén, tesszük ezt azért, mert minket rokonszenv is köt hozzá. Solymosy varmegyének szülöttje, ismerjük őt személyesen is mindnyájan és épp ezért örömmel néztünk vendégjátékai és itt időzése elé. Érdeket kölcsönöz még ezenkívül vendégszerepléseinek azon körülmény is, hogy látni fogjuk Nagy-Enyeden először Monori színtársulatának alakításait és megbirálhatjuk Solymosy tanítói tehetségét is, mert saját színi tanodájának egyik növendéke, Harmath Józsa k. a. is több ízben fog fellépni, és közönségünk megitélheti, mennyit és mit tanult e fiatal tehetség Solymosy színész iskolájában. Monorit pedig mindenütt mint lelkiismeretes, szorgalmas és erélyes igazgatót dicsérik, ki — amerre járt — jó, precíz előadásaival, fegyelmezett társulatával mindenütt közönsége meglegedését vívta ki, és párhuzamot is vonhatunk Deák, Bokody és Monori társulatának alakításai között.

Mint értesültünk, Monori Sándor színgazgató Solymosy vendégszereplésével csak is 6 előadást fog Nagy-Enyeden tartani, és mindenik előadásban szerepelni fog a fő vonzerő: a mi Solymosyunk. A hat előadás során színre kerülnek: Augusztus 3-án kedden: Az árendás zsidó, augusztus 4-én szerdán: Lili, augusztus 5-én csütörtökön: Három Kázmér, szombaton augusztus 7-én: Celestin apó (új operett), vasárnap augusztus 8-án: Próbaházasság, és végül augusztus 9-én hétfőn három kis vígjáték fogja az érdekes rövid ciklust befejezni. Az előadások a sétatéri földött táncz-helyiségben fölállított színpadon fognak megtartatni.

Monori a következő előleges színi jelentést bocsátotta ki:

Előleges színházi jelentés! Alólirott színgazgató tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Solymosy Elek ur, a budapesti népszínház első énekes komikusának vendégfellepteivel 6 előadásra, 1897. augusztus hó 2-án, Nagy-Enyedre érkezem. A 6 előadás műsora: Augusztus 3-án Árendás zsidó, 4-én Lili, 5-én Három Kázmér, 7-én Celestin apó (új operette, itt először), 8-án Próbaházasság, 9-én három egyfelvonásos vígjáték, és pedig: 1. Egy válópör adatai, 2. Banári leányok (Irta: Harmath Louiza), 3. Urak estelye. A két utóbbi az Eszterházy-pályázaton dícséretet nyert, és ugyanezen pályázaton „Egy válóper adatai”, melyet Bokor József írt, elnyerte az 500 koronás pályadíjat. Mind a 6 estén Solymosy Elek ur játszik. Ugyanezen előadásokban Harmath Józsa kisasszony, Solymosy Elek ur nyilvános színésziskolájának növendéke is fellép. Az előadások a sétatéri fedett táncz-helyiségben fognak megtartatni. Ezen előadásra egy ülőhely ára: oldalszék és a 3 első sorban 5 frt (napi ár 1 frt), a 4. 5. és 6-ik sorban 4 frt (napi ár 80 kr). Az első előadás kedden, 1897. augusztus 3-án lesz, színre kerül: Az árendás zsidó, Blum Dávid szerepében Solymosy Elek ural. Ezen előadásokat ajánlom a műértő közönség figyelmébe. Részletesebb értesítést az augusztus 3-án kiadandó színlapok nyújtanak. Kiváló tisztelettel: Monori Sándor, színgazgató.

A „Fortuna” ügyhöz.

A következő nyilatkozatot kaptuk:

Tekintetes szerkesztő ur!

Szíveskedjék alábbi nyilatkozatomat becses lapjában közölni:

Csak ma kaptam kézhez a „Magyar Estilap” 152., 153. és 154. számait, melyekben egy cikksorozat jelent meg „A Fortuna rejtelmei” cím alatt, hol a „Fortuna” ügyvel kapcsolatosan személyem is támadásnak lett kitéve. Ez teszi kötelességemmé, nem a cikkkiró, hanem a nagy közönség felvilágosítása czéljából, hogy kinyilatkoztassam a következőket:

1. én a Fortuna szindikátusának tagja nem voltam s nem vagyok;
2. anyagi hasznom a vállalatból nem volt, de volt 20.000 forintot meghaladó veszteségem;
3. az igazgatóságba csak f. év január vé-

gével választattam be, tehát oly időben, midőn a részvények aláírása s elárúsítása már be volt szüntetve;

4. való, hogy a részvénytársaság megalapítását erkölcsileg támogattam; tettem azt nemzetgazdasági és lokális érdekből azon reményben, hogy e vállalat létesülésével az aranybányászat lendületet nyer s ez uton Abrudbányának és e vidéknek csak hasznos szolgálatot tesztek;

5. tény, hogy a bánya vezetésével én lettem megbízva s e megbízásomban hogy hogyan jártam el, azért bárkivel szemben a felelősséget elvállalom;

6. ami a „Magyar Éstlap” 154. sz. 2-ik bekezdésének azon állítását illeti, hogy én személyesen beszéltem rá egy hivataloslag, hogy két részvényt vegyen, azt határozottan rágalomnak nyilvánítom s ezért a cikkekben reám vonatkozó valótlanosságokért a sajtóügyi eljárást dr. Györfly Gyula ügyvéd ur által megindítottam.

Tisztelettel:

Boér Béla,
polgármester.

Vegyes hírek.

— **Megerősítés.** A m. kir. belügyminiszter f. evi 56465. számú rendeletével a nagyenyedi testgyakorló egyesület alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

— **A segesvári Petőfi-szobor** leleplezési ünnepélyén vármegyénk közönségét Török Bertalan orsz. képviselő, Gáspár János vármegyei főjegyző, dr. Farnos Árpád vm. t. főorvos és dr. Ebergényi Sándor főispáni titkár megyebizottsági tagok, Nagy-Enyed városát Sombory Sándor városi főkapitány, Incze Samu és Székelyhidyi Ödön képvis. tagok, a Bethlen-főtanodát Lázár István és Fogarassy Béla tanárok fogják képviselni.

— **Esküvő.** Szöcs János harói tanító e hó 27-én (kedden) tartotta esküvőjét Lőrincz Klára kisasszonnyal, Lőrincz Károly iparos polgártársunk kedves leányával. A polgári kötetést Kovács Gyula anyakönyvvezető eszközölte; mint tanúk Péter Antal ref. lelkes és Király István tanító voltak jelen.

— **Jellemző.** Balázsfalván jelenleg egy czirkusz tartja mutatványait. Az első előadásokról szóló ékes hirdetései sárga, piros, kék papíroson román és német nyelven jelentek meg és midőn ezért egy balázsfalvi magyar ember kérdést intézett az igazgatóhoz, hogy hirdetései miért nem jelennek meg magyar nyelven is, mint amely nyelv az állam nyelve és Balázsfalván is számos magyar polgár lakik, azt a választ nyerte, hogy a hirdetések kiállítását kiállító nyomdában mondták neki, hogy hirdetései magyar nyelven is nyomtatnia felesleges, mert Balázsfalván senki sem érti e nyelvet és senki sem tud magyarul. A czirkusz-igazgató jóhiszeműleg elhitte a nyomda állításait, de pár nap múlva, midőn maga is átlátta, hogy Balázsfalvának bizony számos magyar lakója is van, sietett hibáját helyrehozni és magyar nyelvű hirdetések is nyomtatott, de már nem a balázsfalvi nyomdában. A balázsfalvi nyomda ezen eljárásához, azt hisszük, nem kell bővebb kommentárt fűzünk.

— **A czirkuszban** kedden este nagy gaudium volt. Egy ponnny lovat sorsoltak ki, mely művelet iránt főképp a gyermekvilág mutatott nagy érdeklődést. A zsemleszintű kis lovat a 401. számmal özv. Wolff Károlyné nyerte el, kinek azonban,

ugy látszik, vagy nincsen lóra termett fiacskája, vagy nagyon jó szíve van, és ez csak dicséretére válik, mert a lovacskát visszaajándékozta és pedig a társulat egyik kedves lovarnőjének, a kis Serenának. A meglehetősen látogatott előadás különben egyike volt a legjobbaknak, minden szám kitűnően sikerült és különösen a három ügyes testvér, Eduardo, Jenő és Samu, derekasan kitétek magukért. Különösen zajos hatást érték el a zene-bohócok, — Jenő pompás ágrásai a nyeregtelen lovon, Eduard — és Samu, mint athléták a két egymás mellett rohanó lovon. Láttunk egy pár új számot is és kiállításba van helyezve egy pár újonnan szerződött tag fellépte, úgy, hogy a még egy pár estvére terjedő itt tartózkodása a társulatnak megérdemli a főmege látogatást.

— **A nagyenyedi általános ipar-testület** a jövő hó 1-én (vasárnap) tartja majálisát a setatéri fedett táncz helyiségben. A meghívók a mulatságra már szétküldtek, és mint értesülünk, városunkból nagyon sokan fognak részt venni e kedélyesnek ígérkező mulatságon.

— **A m-nádas-egresi új vasúti vonal.** A Nádas-patak Türe felé eső partján lázas gyorsasággal építik az új vasúti vonalat, a mely a hegyesuszamlás folytán megszakított közlekedést helyre fogja állítani. A traszrozási munkálatok már teljesen be vannak fejezve s most mintegy hat száz munkás dolgozik a pályatest kiépítésén. A munka egy része vállalkozóknak van kiadva, a másik részt a kereskedelmi minisztérium önkezelés mellett folytatja. A nagymérvű anyagszállítást úgy B.-Hunyad, mint Kolozsvár felől külön anyagvonatok teljesítik. A felszerelési tárgyakat már mind beszerezték s ideiglenesen Brassóban helyezték el. A szükséges vasúti hidakat készen állítják Budapestről. A vasútiépítési felügyelőség reméli, hogy ha a kedvezőtlen időjárás a munkát hátráltatni nem fogja, úgy szeptember elejére elkészül az új vonal és átadható lesz a forgalomnak.

— **Sertésvész, száj- és körömfájás.** Alvincz és Borbánd községekben a szarvasmarhák között a száj- és körömfájás, Felenyed községében a sertések között a sertésvész lépett fel járványszerűleg.

Meteorologiai jelentés jul. 25-től jul. 28-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
25	7	57.0	+18.4	—	7 ● 0.1		
	2	55.4	+23.3	SW ₂	4 ● 0.8	+24.8 +16.9	
	9	56.0	+18.2	—	10 ● 6.6		
26	7	55.7	+18.2	—	9 ● ny.		
	2	55.0	+26.0	NW ₂	3	+27.0 +15.0	
	9	57.4	+20.1	—	3		
27	7	58.8	+19.0	—	0		
	2	57.4	+28.4	NE ₂	4	+29.0 +16.0	
	9	57.4	+19.8	—	0		
28	7	56.5	+21.0	NW ₂	1		
	2						
	9						

Kilátás: Borus idő esővel.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég Δ = dara.

Közgazdaság.

A tarló felszántásáról.

Nálunk általános szokás a tarlót ősszel fel nem szántani, vagy annak legalább egy részét nem, hogy tavaszig — kedvező idő mellett — legelőül való alkalmazása, különösen tel beállta előtt, nagyon czelszerű, de ha egybevetjük azon kevés előnyt, melyet nyújt azon sok hátránnyal, melyet okoz, úgy csakhamar lemondunk róla.

Először is, ha a tarlót ősszel felkörüjük, azon zöld takarmány, melyet róla legeltethetünk volna, nem vész kárba, mert a föld jó zöld trágyát nyer benne. Ha pedig csak tavasszal szántjuk fel a tarlót, úgy a következő hátrányok származnak belőle. Első sorban lényeges hátránynak mondható az, hogy a tavaszi vetés a tarlónak tavaszra maradt szántása által megkésik és főleg fejlődése késleltetik azért, mivel a télen át szántatlanul maradt talaj erősen összetart s így tavasszal csak lassan szárad ki, tehát sok idő telik bele, míg szántásra alkalmas lesz.

Viszont a gazda igen gyakran nem igen várhat, mert a tavaszi vetés munkálatai ösztetőlődnak s sürgetősek lesznek, a minek aztán a következménye az szokott lenni, hogy nem várjuk be, míg a szántóföld kellőleg kiszáradt, neki esünk a szántásnak-vetésnek, pedig tudjuk jól, hogy a nedves állapotban bevetett föld kevésbé kielégítő eredménnyel fogja fizetni a gazda munkáját. Egyébiránt a tavasszal gyakran hosszabb ideig tartó esőzések által a szántóföld oly annyira átázik, hogy kellő és elégséges száradására gyakran hetek is szükségeltetnek, amiből aztán az a hátrány származik, hogy vagy megkésik a vetés, vagy hiányosan és rosszul végezhető. Ha erre aztán száraz szeles időjárás következik, úgy egyáltalában nincs módunkban jó állapotban levő szántóföldhez jutni s még a későbbi kedvező időjárás sem lendíthet a dolgon annyit, hogy jó termésre reményünk lehetne.

Ha ezeket figyelmen kívül nem hagyjuk, hanem oda törekszünk, hogy a tarlót lehetőleg már aratás után felszántjuk, úgy nemcsak jobb terméseket fogunk nyerni, hanem gyomok is kevésbé fognak tenyészni földünkben, mert hisz csakis ez uton küzdhetünk sikeresen a gyomok felburjánzása ellen.

A gyom, melynek magva aratás előtt vagy után kihullott, csirázni kezd s fejlődésnek indul; ha ily növekvő állapotban az eke átjárja a mezőt, a legtöbb gyomgyökörvény, nevezetesen a tarackfű, az eke által szétvágatik s így növekedésében megzavarva, nagy részben kiirtatik. A tarló maradványok a talajjal bensőleg összekevertetnek s gyorsabban korhadnak el benne, végül a levegő is szabadabban hatolhat a földbe s hozzáférközése által azt a növény tápláló anyagok oldott állapotba hozatala útján megtermékenyíti, s míg ezzel szemben a meg nem szántott föld mind keményebb lesz s a levegő behatása ellen tökéletesen elzárkózottá válik.

Néha ősszel azért marad el a tarlószántás, mert nincs idő, de ma már, midőn a több vasu eke járja, ezt a munkálatot is gyorsabban és könnyebben végezhetjük, mint ezelőtt. A télen át jól átfagyott és előzőleg mélyen megszántott föld érdes barázdában hagyatik tavaszig, amidőn bevetése újabb barázdálás nélkül is bizvást eszközölhető.

Az őszi szántásnak nagy előnye már az is, hogy a talaj fizikai és vegyi összetétele

az időjárás befolyásai által igen kedvezően alakul át. Így például az utolsó évben legfelül volt földréteg a tarlóval és a trágyával együtt aláforgatván, jobban elkorhad, míg az alulról felkerült földréteg a levegő, világosság, melegség, fagy és nedvesség behatása által feltáratván, termékeny állapotba hozatik. A barázda is telen át sokkal lazább s átereszt több lesz, semmint a legjobb eszközzel való megmunkálás által lehetne, s éppen ezen laza alkata a földnek az, mely a benne kifejlődő fűmeket megtartja s arra szolgál, hogy a föld a levegővel s a termékenyítő lecsapódásokkal szemben úgy viselkedik, mint a jó szivacs, mely a nedvet felszívja magába. Amellett a föld megtartja a neki annyira előnyös téli nedvességet, de felülete sokkal gyorsabban szárad, úgy, hogy tavasszal kedvező időjárás mellett korábban vethető be. Ez eljárás által semmi esetre nem fog az a hátrány beállni, melyet az ősszel s azután tavasszal történő barázdálásnál oly gyakorta tapasztalhatunk, midőn gyakran ugyanaz a földréteg, mely az előző évben is a földszínen volt, a benne levő tömördek gyommal és az utolsó aratásnak még el nem rothadt tarlómaradványával a felszínre kerül. Ilyenkor szoktak a nyomok az egész szántóföldön oly annyira elhatalmasodni, hogy nem is látszik tulajdonképen a vetés, vagy alig tudjuk azt megkülönböztetni a gyomtól. Az ősszel végzett szántással nagy mértékben szabadítjuk meg a szántóföldet sok rovar ellenségeiktől, melyek szintén felszínre kerülve, a fagy és nedvesség jótékony hatása alatt biztosan beadják a kulcsot.

Egyébiránt az ősszel való szántás általában mindenféle összetételű talajra előnyös, de különösen az a nehéz kötött talajokra, melyek agyagosak, amennyiben esak a fagy képes a szalonnas barázdákat kissé szétporhanyítani.

Piaczi árak.

Nagyenyed, 1897. július 22.

Buza legjobb	1	véka	1-20
középszerű	1		1-05
Kétszeres legjobb	1	véka	1-10
középszerű	1		0-95
Rozs legjobb	1		0-90
középszerű	1		0-85
Zab legjobb	1		0-70
középszerű	1		0-65
Kukorica (tengeri)	1		0-80
Burgonya idei termés	1		0-80
Széna legjobb	egy szekér		4-10
Szalma legjobb	1		2-50
Bikkfa 1 köbm. keresztirányban nélkül, 1 m. hosszú	1		3-50
Cserfa 1	1		2-50
Tölgyfa 1	1		3-50
Faszén kemény	egy hektoliter		1-80
Marhahús	1 kilogramm		0-40
Sertéshús	1		0-48
Szalonna	1		0-72
Disznósír	1		0-80
Vörshagyma	1		0-10
Fokhagyma	1		0-10

Csarnok.

A győzelem.

— Irta: Sallak Róza. —

(Folytatás.)

A nagy kapu tárva, nyitva volt; kocsisok álltak a széles uton.

Dobay még kívül leszállott, lesegíté Léliát s karját nyújtva ennek, lassan indult a haz felé.

Lélia reszkedett annyira, hogy Béla feleje fordulva azt kérde: — Van talán valami bajja? . . .

— Nem, semmi sincs. De különösen esett a nőnek, hogy első látogatása e házban ilyen szomorú körülmények között történik.

Érezte ezt Dobay is, s fölvezetve nejét a lépcsőkön, ellenkező irányba vitte a halottas szobától; nem állnak ki az idegei.

Lénárd észrevette Belát, elejébe jött; aztán bevezette Léliát Blankához. A gyöngye, ifju asszonyka nem vehetett részt a szertartásnál, mi akkor már kezdetét vette; idáig hallatszott halk moraja a gyászdalnak. A két férfi kiment. Blanka maga mellé ültette Léliát.

— Oh milyen boldogok voltunk, hogy ezentul itt fogsz lakni velünk, s a végzet elzárt az öröm helyétől — mondá lassan Blanka. — Örökké fogom látni édes arcát, hiányozni fog nekem mindenütt.

Blanka és Lélia nagyon szerettek egymást, egy zárdában nevelték a két lányt; s ha néha rossz kedv szállt a gyöngye Blanche fehér arcára, a kis barátnő olyan jól megtudta vigasztalni.

Léliának eszébe jutott a zárdá; nem nagyon régen hagytak oda, talán egy éve csak. A kis Blanche-t férjhez adták, azért jöttek ki, nem váltak el egymástól; igaz, azután már ritkábban találkoztak.

Ha vajjon ezt a szép, bus arcot oda vonná magához, nem vigasztalódna-e meg, mint akkor, kislány korában?

S megvizsgálódott. Nem mosolygott, igaz, de oda tette fejét Lélia ölébe, s egy percig elfelejtette, hogy kedvence halva van. A koporsót a perczben emelték a gyászkocsira, nem volt hosszadalmas a szertartás. A falu papja imádkozott felette, s megindult lassan a menet a temető felé; beláthatatlan sora az embereknek, az egész falu.

Lénárd a tengerész, s egy néhány férfi rokon levett kalappal követték a koporsót. A szegény öreg törődött anya s Edith kocsiába szállt.

Az énekeszó hangzott, e kriptá boltívei kongtak, amint e legújabb lakóját letették örök nyugalomra. S aztán azon az uton megint visszatértek s a nagy tömeg szétoszlott csendes busongással.

Béla Lénárdal maradt, a két férfi könyezett; a tengerész még mindig bent volt a kriptában, ráborult az üvegtetőre, soká, némán volt így; aztán jött ő is, arca mozdulatlan, szeme könnytelen maradt. „Boldogok, akik sírni tudnak!”

A temető ajtajában kocsi állott, a tiszt Lénárd felé ment, magához ölelte, megcsókolta. Belával kezét fogott; hosszasan, mélyen a szemébe nézett.

— Örizzétek meg emlékemet, valunk. — Rigában hajóm kikötve vár. Nem kértem, mikor látjuk egymást: ki tudja? . . . Azzal a kocsiába veté magát s gyorsan tűnt el szem elől.

A pap bezárta a kriptát, a két férfi mellett haladt most már ő is, lobászva a kezében a nagy kulcsot.

A Blanche szobájában gyűltek össze mind. A két ifju nő közre vette a gyászoló anyát, Edith saját szobáiban pihent.

Lénárd egy ablakmélyedésben beszélt halaknak, Lenkei nem volt látható; a négy lassan beszélő férfi közül kettő kivált, s kimentek; nem tűnt ez föl senkinek, de Lélia szemeit nem lehetett megcsalni.

Kevés vártatva bejöttek újra. Még mindig abban a helyben álló Lénárd és Béla fele menve, mondtak ezeknek valamit, aztán a többiek közé vegyültek.

Lenkey is bejött, leült egy szögletbe; nézte egy darabig Léliát, hogy ennek már majdnem terhére kezdett válni, s elfordított tekintete a Bélával találkozott; tehát a férj is nézte. Vajjon miért? zavarba jött és pirosság önté el arcát.

De végre távoznok kellett. Lélia amig megcsókolta Blanche-t, a fülébe sugta, hogy holnap is eljön hozzá.

Az ebédnél aztán feltűnt neki, hogy Lenkeyt nem látja, de ösztöne megsugta, hogy ne kérdezősködjön utána.

Másnap utra készen állított be Jenő Béla szobaiba.

— Megyek.

— Vigyázz! Az én ügyem halasztást nem várhat.

— Nyugodt lehetsz, a holnapután reggeli vonat engem is hoz.

— Várlak és bízom benned.

— Szervusz!

— Várj még egy percig; nincs jogom dolgaiddba beleszólni, de arra figyelmeztetek, erdészem kissé mord, nehezen barátkozó, de másként derek ember, ügyelj mit teszel.

— Ne félts Béla! Kedvtelés az egész. Berger Zsófia tetszik nekem, de aligha feltékeny lehet Molnár, a szívem könnyű, szabadnak érzem, a mult este gondoltam olyasmit, mintha szerelmes lennék a lányba, de ez hamar elenyészett, nem igaz belőle semmi, már látom, Geeze Sárával kell nekem másztra menni, hiába szököm előre.

— Tehát legy nyugodt, ártatlan multság az egész. De ha Molnár többet fog hinni?

— Majd felvilágosítom; azt csak nem gondold, hogy kihívna? . . .

— Na azt nem! De azt igen, hogy leő száz lépésről, ha a menyasszonyát akarnád megszeretni.

— Ugyan! . . . Eh, várd sorát, hogyan lesz, inkább azt mondd, meg van egy pár percnyi időm, hogy aludtál? . . . Lenkeyvel találkoztam az előbb, bent jártam a faluban, nagyon izgatott, alig várja, hogy segédeit küldhesse és teljes megállapodáshoz jussatok.

— Ami engem illet, — felelé Béla — én egész nyugodtnak érzem magam.

— Szervusz! . . . Maradj is az.

— Szervusz! Jó utat.

* * *

Berger Zsófia ma a szokottnál korábban kelt, alig várta az indulás idejét, ma különösen lassan haladtak a perczek, pedig annyit tenni valója volt.

Végre indultak, az udvarból egy könnyű kis szekér állott rendelkezésükre; ezzel szokott Molnár s a gróf az erdőben járni, a lány még egy csókot adott apjának, s azzal beugrott a kocsiába.

Molnár is kijött, rendes hétköznapi ruhája volt rajta, puska a vállán, csak a vasuti állomásra kíséri ezuttal jegyését, dolgai miatt nem mehet.

A vasúthoz kiérve, ott találták a peronon sétálgatva a kastélybeli tisztet; ez, amint Zsófiát észrevette, köszöntötte a lányt.

Hiba volt ettől bizonyynyal, hogy elpirult, mert Molnár tegnapi gyanakodása, hogy a gróf a Zsófia szép szemeiért jött egy nap kétszer is az erdészlakba, újabb tápot nyert ezáltal.

Jenő a jó multságot elrontva látta, hisz úgy beszélte a lány tegnap, hogy aligha felkeresi a jegyese.

A jelző harang megcsendült, a vonat berobogott, csak 3 perc volt adva a felszálláshoz. Jenő felugrott az egyetlen első osz-

tályu koupéba, leoldta kardját, letette csákóját, s visszamenve a folyósóra, kinézett.

Már két perc telt el, s Zsófia még mindig a Perronnon állt, több kocsi fel akart szállni, de ezek úgy voltak tömve, nem akarták beengedni.

— Kérem, itt nincs hely! Hova akar oly hatalmas kosarakkal jönni? — s több efféle hangzott.

— Konduktor! — kiáltá Molnár — hát nyisson már valahol egy szakaszt.

— De nincs, kérem! hogyan nyissak, ha nincs?

Jenő ezalatt már leszállott, a gyümölcsös kosarakat belódítá nagy hamar, s csak az után szólt:

— Kisasszony, az én koupém üres.

A magával tehetetlen lány csak azt érezte, hogy valaki megfogja a kezét és fölsegíti.

Molnár napsütötte arcza halotthalvány lett valami belső indulattól; ha rajta áll, vissza hívta volna a lányt szívesen, de a vonat már megindult, felre kellett állania.

Az erdész valóságosan dühöngött egy darabig; már csak ő volt a Perronnon, tépelődött valami felett, végre a főnök szobái felé menve, kopogtatott ennek ajtaján.

— Szabad! — hangzott belülről.

Molnár megkönnyebbülten sóhajtott, tehát itt vannak még.

— Uram, innen Pestig első osztály mennyi? Mondhatta volna a főnök:

— Uram! ott van a falon a vasuti értesítő tessék megnézni, az én szolgálati időm lejárt De udvarias ember volt. — 7 forint mondá.

— Egy fiatal lány, hely szüke miatt, első osztályban utazik, harmad osztályu jeggyel, hogy a kellemetlenség ki legyen kerülve; mit kelleve tennem?

— Sürgönyözzön azonnal a következő állomásra, a kellő büntetéspénzt szintén sürgönyileg küldheti, miután ön akar fizetni. Kiszáll a hölgy?

— Nem.

— Ugy küldje a pesti utért járó összeget is, majd jegyet kap, és rendben lesz minden.

— Beer a sürgöny a vonat előtt?

A főnök az órára nézett.

— Tíz percczel hamarabb, ha azonnal sürgönyözz.

— Köszönöm uram, nagyon lekötöleztet.

— Kérem!

Teljes gőzerővel haladt a rég kiindult vonat, kiszálló hely eddig nem volt, a konduktor benyitott az egyetlen első osztályba.

— A jegyeket, kérem a jegyeket!

Zsófia mind eddig nem gondolt arra, hogy harmad osztályu jegye van, arcza lángba borult, zavarba jött, de Jenő két jegyet vett elő tárcájából, tehát ő mégis számított bizonyos eshetőségre és gondoskodott a jegyekről.

A konduktor nem szólt semmit, csak végig nézte az egyszerű leánykát, s a folyosón álló nagy kosarakra mutatott:

— Kérem, ilyen nagy csomagokat nem szabad felhozni.

Amint a jegyeket visszaadta a tiszt, valamint a markába nyomott. A szegény ember szeméi kápráztak, egy arany volt.

— Uram! parancsolja, hogy ezeket a csomagokat kivigyük?

— A következő állomáson rendelkezni fogok.

— Pestre tetszik utazni, ugy-e? No majd ügyelek, hogy ne legyenek háborgatva — s azzal ment.

Egyszer lettek volna zavarva csak, de ez is elmaradt. A következő állomáshelyre befutó vonatot a főnök várta sürgönyvel kezében.

— Konduktor! Egy nő utazik harmadik osztályu jeggyel első osztályban.

— Nincs ugy kérem! Pestig első osztályu jegye van.

Ezalatt az utasok felszálltak, az ajtók becsapódtak.

— Mehet! — kiáltá harsány hangon.

A főnök bosszusan bement, még abban a perczben sürgönyözött vissza:

„Uram! Mäskor tartsa bolondd a nagyapját.“

Délben kapta meg a sürgönyt Molnár, s még neki kellett ezt a szép izenetet megfizetni.

(Folytatása következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

A selyem el van égve!

Ezt szokták a hölgyek mondani, ha szilárd ruhadarabok igen sokszor már a 2. ik. 3. ik. viselés után a hajtasokban elszakadnak vagy mint a vatta szétállanak; ezen jelenségek nem a „véletlen“ által okozott elégs! hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s mégis olesónak tűnjék fel, tudatosan leszen ez in n- és phosphor-savval páczolva, melyek a nyersselyem érszárait mintegy szétrágnak; az ilyen nemű festési eljárás „megterhelésnek“ nevezik; mentül jobban óhajtnak a selymet megnehezíteni, annál több ez in n-fürdő n-nyen az kereszttel, hogy ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festett selyem — a legnemesebb szövés! — a balél esiráját tehát, még mielőtt a szövészekre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen száklakból készült u g y nevezett selyem szöveteknek, rövid használat után, természetesen szakadozniok kell, mint a gyújtó kanócnak, a szerint, amint azok többé avagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék (készítési díjjal együtt) tökéletesen értéktelen. Az én valódi selymeimből szívesen küldök posta fordultával portó- és vámentesen mintákat HENNEBERG G. (es. és kir. udvari szállító) selyemgyáral ZÜRICHBEN.

Pályázati hirdetmény.

A Bethlen-kollégium főgimnáziumánál ujonan rendszerezett

iskolaszolgai állásra

évi 300 frt javadalommal pályázatot hirdet s a folyamodványokat augusztus 15-ig várja

az igazgatóság.

1172 1-2

Sz. 1107—1897. tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró-ság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtatónak Czirják Katalin férj. Rózsa és dr. Fodor Vazul ügyöndök által képviselt Rózsa Frigyes hagyatéka végrehajtást szenvedő ellen 36 frt 88½ kr tőke, ennek esedékes 6% kamatai és 5 frt 15 kr költség és jár. be-

hajtása végett az abrudbányai kir. járásbíró-ság területéhez tartozó abrudbányai 107. sz. tkben foglalt A + 1. reudszám 228. hr. sz. alatti ingatlan és tartozékai az abrudbányai kir. járásbíró-ság mint telekkönyvi hivatalban megtartandó nyilvános árverésen 1897. évi augusztus hó 21. napján d. e. 10 órakor 600 frt kikialtási ár 10%-ának kesz, vagy a 42. §-ban felvett árfolyammal számított s az 1881. évi november 1-én 3333 I. M. szám alatt kibocsátott rendelet értelmében óvadékképes értékpapírban bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett a kikialtási áron alul is el fognak adatni.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság 1897. évi ápril hó 28-án.

Puscariu,

kir. aljbíró

1137 1-1

Sz. 1579—1897. tkvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbíró-ság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Albina nagyszobeni takarékos és hitelintézet végrehajtatónak Dragos Juon végrehajtást szenvedő elleni 156 frt tőke kövelelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék kerületében a vizaknai kir. járásbíró-ság területén levő preszakai község határán fekvő 91. sz. tkben A + 1—25 rend 231 2, 262, 266 1, 365 1, 457 1, 898 1, 926 1, 929 2, 939 2, 1034 1, 126 2, 1391 2, 1405, 1410 1, 1411 2, 1672 1, 1848 2, 1868, 1908 2, 1909 1, 2023, 2155 2, 2160 1, 2198 2, 2201, 2484 2, 2578/2, 2656 2, 2778/2, 2779 1 hr. sz. ingatlanokra az árverést 385 frtban ezennel megállapított kikialtási áron elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1897. évi augusztus hó 25-ik napjának d. e. 9 órája a Preszaka község határán levő megtartása nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alul is el fognak adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályzerü elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró-ság mint tkvi hatóságtól. Vizaknan, 1897. évi május hó 12-án.

Szentmiklósi József,

kir. aljbíró.

1174 1-1

Sz. 2618—897.

Pályázati hirdetmény.

Alsó-fér vármegye marosujvári járásában az ispánlakai körjegyzői állomás lemondás folytán megüresedvén, arra pályázatot nyitok.

A kör Ispánlaka, Elekes, Oláh-Tordos és Oláh-Szilvás községekből áll, 2857 lakossal, az állomás jövedelme pedig: 512 frt 43 kr körjegyzői, 80 frt közigyámi fizetés, 44 frt 99 kr lakbér és 21 frt irodaátalány, továbbá a magánmunkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak.

Pályázók felhivatnak, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában előirt képzettségükről, hadkötelezettségükről és jelenlegi alkalmazásükről szóló pályázati folyamodványukat alóirt fősolgabíróhoz f. évi augusztus hó 6-ig adják be, mert az ezután beérkezett pályázatot figyelembe venni nem fogom.

A választást folyó évi augusztus hó 9-én d. e. 9 órakor Ispánlakán a körjegyzői irodában fogom megtartani.

A járási fősolgabírótól.

Maros-Ujvárt, 1897. július hó 18-án.

Bőjtke Kálmán,

fősolgabíró.

1169 3-3

Iroda: Főter 38. sz.

Telefon-sz. 5. és 6.

NAGYENYEDI
KÖNYVNYOMDA és PAPIRÁRUGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Rendkívül gazdag és modern felszerelésénél fogva képes minden hasonló vállalattal versenyezni úgy a munkák olcsó árai, mint azok izlées kiállítása tekintetében.

Jelszava: Csekély haszon mellett nagy forgalom.

A „Közérdek”

egyike a környék legelterjedtebb lapjainak s mint ilyen, hirdetések közlésére kiválóan alkalmas.

Ujdonságok
 mindig nagy választékban.